

Необхідною умовою популяризації і організації сільського зеленого туризму в Полтавській області є привертання уваги громадських організацій, приватних фірм, установ до цього виду туристичного бізнесу. Адже, головне завдання на сьогодні розглядати сільський зелений туризм як галузь економіки регіону, що стимулює комплексний розвиток сільських територій.

Висновки. Таким чином, під впливом політичних, соціально-економічних, культурних тенденцій сучасна сфера дозвілля в Україні зазнає значних змін. Граничні фізичні, інтелектуальні та психічні навантаження на індивіда, що з'явилися внаслідок інтенсифікації виробництва, ускладнення процесу оволодіння значним обсягом інформації, соціальної напруги та низки інших об'єктивних чинників, обумовили необхідність формування у кожної людини потреби і здатності раціонально використовувати свій вільний час, обирати ефективні форми дозвілля.

Полтавський регіон має всі передумови для розвитку активних форм та технологій туризму, рекреаційні ресурси, історико-архітектурні об'єкти дають можливість ще краще розвивати екскурсії, подорожі, експедиції з метою популяризації регіону в світі, залучення іноземного капіталу, створення спільних міжнародних туристичних фірм й надалі. Використання анімаційних технологій в сільському зеленому туризмі дозволяє залучати туристів в активну дію, через особистий контакт аніматора з туристами, спільну участь їх у розвагах, пропонуваніх анімаційною програмою туристичного комплексу. Туристична анімація сприяє залученню туристів до участі у культуротворчій, комунікативній, культурно-пізнавальній діяльності під час подорожі, що урізноманітнює її програму, підвищує емоційний тонус мандрівників, створює умови для досягнення ними рекреаційного ефекту.

Література:

1. Горішевський П.В. Сільський зелений туризм: Організація діяльності. [посібник] / П.В. Горішевський, В. Васильєв, Ю. Зінько, Т. Коберніченко – Київ: НМЦ «Освіта», 2005. – 128 с.
2. Килимистий С.М. Анімація в туризмі. [навч. посібник] / С.М. Килимистий – К.: Видавництво ФПУ, 2007. – 188 с.
3. Килимистий С.М. Особливості ігрової анімації в туризмі / С.М. Килимистий // Туристично-краєзнавчі дослідження. – 2007. – № 7. – С. 200-213.

УДК 330.146:631.151.61

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВЕРТИКАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

***Передерій Н.О., к.е.н., доцент, Кузьменко С.В., к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України***

*У статті висвітлена актуальність процесу вертикальної інтеграції для України.
This article is focused on urgency of vertical integration process in Ukraine.*

Постановка проблеми. В епоху глобалізації світової економіки злиття і поглинання одних підприємств іншими стали досить повторюваним явищем як у цілому в країнах світу, так і в окремих галузях міжнародного бізнесу.

Чимало найбільших транснаціональних корпорацій у світі розвивалося саме шляхом злиття і поглинання різних фірм через їхню вертикальну інтеграцію за технологічним ланцюжком чи у вигляді конгломератів.

На ринку через двосторонні контракти відбувається і горизонтальна інтеграція виробництв аналогічної спеціалізації шляхом їхньої кооперації з метою мінімізації загальних витрат і цін на кінцеву продукцію.

За визначенням сучасного російського економіста Юрія Іванова, „під вертикальною інтеграцією розуміється встановлення інтеграційних зв'язків з підприємством-постачальником (інтеграція униз) або підприємством-споживачем (інтеграція угору). До вертикальної інтеграції відносять також інтеграцію у мережі підприємств, що спеціалізуються на збуті продукції” [1].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Різні теоретичні і практичні проблеми, пов'язані з формуванням, функціонуванням і оцінкою ефективності інвестування вертикально інтегрованих холдингів, в різний час знаходили віддзеркалення в працях відомих зарубіжних економістів, таких як, Блейер Р., Клейн Би., Коуз Р., Манн х.Г., Мілграм П., Нортон с.В., Пері м.К., Портер М., Робертс Дж., Сирова Марк Л., Френк Ч. Еванс, Хаммер М.

Дослідження сучасних проблем управління інвестиційною діяльністю в економічних системах знайшло віддзеркалення в працях провідних вітчизняних учених: Авдашевой С.Б., Вінслава Ю.Б, Єгорова А.Ю. та інших.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вертикальна інтеграція суттєво впливає на ефективність діяльності підприємства та конкуренцію на ринку. Як процес, спрямований на встановлення ексклюзивного типу стосунків між виробником та його постачальником, вертикальна інтеграція, з одного боку, надає підприємству ряд переваг перед конкурентами, з іншого – може мати негативні наслідки для економічної конкуренції. Значний рівень вертикальної інтеграції в Україні може стати на заваді розвитку конкурентного середовища. Тому необхідним вбачається ретельний контроль за вертикальною інтеграцією з боку органів державної влади, зокрема Антимонопольного комітету України, громадськості [2].

На думку вітчизняних вчених економістів-аграрників Лайка П.А., Долженко І.І. – вертикальна інтеграція означає узгоджену взаємодію підприємств різних галузей агропромислового розвитку: виробництво сировини; переробні, зберігаючі, торгівельні організації, з надання послуг тощо. До вертикальної інтеграції також відносяться регіональні та господарські агропромислові формування (об'єднання), які набули своєї організаційної структури у формі агрофірм, агрокомбінатів, асоціацій, корпорацій, науково-виробничих систем та інших договірних об'єднань [3].

Аграрно-промислова інтеграція являє собою процес поєднання (синтез) сільського господарства і промисловості, економічною передумовою якого є безперервність науково-технічного прогресу, ґрунтується на сукупності виробничих взаємовідносин і різною мірою проявляється й удосконалюється протягом усього розвитку суспільного виробництва.

На думку вчених вертикальна інтеграція має місце тоді, коли вищестоящі (upstream) підрозділи в структурі компанії 100% продукції (сировини)

надають на переробку нижчестоящим підрозділам (downstream) у вигляді внутрішньофірмових постачань. Чи у разі коли нижчестоящі підрозділи (downstream) компанії, що виробляють кінцеву продукцію, закупають 100% сировини, що надходить від вищестоящого підрозділу (upstream); при цьому, звісно недостатня кількість сировини може закуповуватися на зовнішньому ринку (outsourcing).

У випадку, якщо менше 100% продукції підлягає закупівлі всередині фірми, або менше 100% продукції постачається від виробляючої сировину компанії всередині холдингу, то має місце так звана квазі-інтеграція.

І, нарешті, якщо обсяг цих постачань складає 50% і менше або внутрішні постачання не є обов'язковими (а саме має місце ситуація, коли підрозділ компанії, що виробляє сировину не обов'язково постачає його на переробку всередині фірми, а може продавати за межами компанії, а компанія-переробник всередині холдингу має право закуповувати сировину для переробки де завгодно, не обов'язково в середині компанії (outsourcing)), то вважається, що вертикальна інтеграція відсутня [4].

Зниження кількісних та якісних ризиків, генерування ресурсів на високу ефективність, взаємовигідний розподіл доходів і прибутку між всіма учасниками по всій продуктивній вертикалі сприяє розвитку вертикальної інтеграції в агропродовольчій системі. Ефективність також підвищується в результаті зниження трансакційних витрат, підвищення технічної і технологічної складової виробничого процесу, зменшення витрат по дослідженню ринку і виявленню нових споживчих переваг, поліпшенню інфраструктури і обробки інформаційних потоків. Вертикальні зв'язки дозволяють фірмі уникати домінування крупних постачальників або споживачів, отримувати додатковий чистий прибуток, залучати найбільш прибуткові галузі в продуктивній вертикалі.

За останні роки у зв'язку із зростанням доходів споживачів посилюється їх інтерес до безпеки продуктів харчування, що спричинило підвищення уваги виробників сільськогосподарської сировини до виробничого процесу і його переробки в кінцеву продукцію, а також розробка та прийняття нових стандартів якості на продовольчі товари на рівні держави.

Крім того, в даний час все більше число споживачів разом з упевненістю в харчовій безпеці продовольчих товарів, стурбовані і тим як здійснюється їх виробництво з погляду впливу на навколишнє середовище, використання дитячої праці і умов при змісті тварин і птиці. Останню обставину має найбільше значення в країнах Західної Європи, де звертають увагу на умови утримання тварин і птиці – наскільки умови утримання близькі до природних.

Вищеперелічені чинники впливають на весь продуктивний ланцюг від виробників до роздрібною торгівлі, що є більш контрольованим у вертикальноінтегрованих підприємствах.

Формування вертикально-інтегрованих компаній в агропродовольчому секторі України, де крупне виробництво є традиційним, сприяє консолідації сил розрізнених виробників сировини і продовольства, у багато разів підви-

щує потенційні можливості власних і залучених матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, підвищує відповідальність і ефективність дій кожної ланки інтегрованої системи, іншими словами, досягається синергетичний ефект. Це сприяє швидшій адаптації аграрної сфери країни до вимог ринкової економіки, зростання конкурентоспроможності вітчизняних продовольчих компаній на внутрішньому і світовому ринках.

В ринкових умовах для досягнення ефективної діяльності будь-якої виробничої організації недостатньо лише виробити продукт чи послугу. Для продажу товару необхідно відповідним чином організувати його просування до кінцевого споживача за допомогою побудови та використання оптимальної системи та схеми дистрибуції. Дистрибуція являє собою мистецтво створення додаткової цінності товарів і послуг для споживачів. Без ефективної дистрибуції неможливо ані перемогти конкурентів, ані вижити на сучасному ринку, що змінюється швидкими темпами.

Система дистрибуції складається з багатьох окремих етапів та елементів. До них відносяться вибір каналів розподілу, комбінація яких формує схеми дистрибуції, організація заходів з просування товару на ринок (“промоушн”), вивчення та аналіз потреб споживачів, формування необхідного асортименту товарів та інші. В сучасних умовах діяльність підприємств з організації ефективної системи дистрибуції продукції є важливим напрямком діяльності, розуміння якого вимагає детального вивчення [5].

Вертикальна інтеграція в сучасній економіці на відміну від ринкового механізму координації заміщає його, оскільки реалізація продукції на досконалих ринках має великі транзакційні витрати. З позиції транзакційного підходу створення крупних вертикальноінтегрованих компаній продиктоване прагненням заміни зовнішніх транзакцій, внутрішніми. Це відбувається тоді, коли витрати внутрішніх транзакцій менше витрат зовнішніх транзакцій.

Висновки. Не існує чіткої відповіді на питання чи є бажаною вертикальна інтеграція або співробітництво чи вони є небажаними з точки зору економіки. Бажаним є звичайно те, що ефект вертикальної інтеграції може знизити ціни та витрати та збільшити кількість послуг. Ціни можна знизити шляхом виробництва більшої кількості продукції. Вертикальна інтеграція в бік сфери маркетингу та розподіл продукції дозволить господарствам просувати товар більш ефективно та приведе до продажів більшої кількості продукції за нижчими цінами, що є позитивним як для господарства, так і для споживачів. Щодо послуг, то споживачі нерідко розглядають товар не тільки з точки зору його корисності, а й з можливості його подальшого сервісу.

Небажаними ефектами вертикальної інтеграції є те, що підприємства що об’єдналися мають змогу непрямого управління більш слабшими господарствами, шляхом цінової дискримінації, небажанні працювати з ними як з повноцінними партнерами.

Таким чином, можна зробити висновок, що рішення щодо важливості прийняття рішень щодо вертикальної інтеграції розглядається в індивідуальному порядку кожним підприємством, в залежності від його цілей та стратегій розвитку.

Література:

1. Иванов Ю.В. Слияния, поглощения и разделение компаний: стратегия и тактика трансформации бизнеса / Ю.В. Иванов. – М.: Альпина Пабlishер. – 2001.
2. Акімова І. Стимули вертикальної інтеграції. / І. Акімова, О. Щербаков // Журнал «Конкурентія». – 2002.
3. Лайко П.А. Формування системи інтеграційних відносин підприємств: Монограф. / П.А. Лайко, І.І. Долженко. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 164 с.
4. Серова Е.В., Храмова И.Г. Вертикальная интеграция в продовольственном комплексе России. М.: Институт экономики переходного периода. – 2002.
5. Раменська С.Є. Вертикальна інтеграція в розвитку українського ринку дистрибуції / С.Є. Раменська, І.М. Сабірова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1.

УДК 338.436.001.76:635:338.439

ЗАКОРДОННИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ В ОВОЧЕПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ

Яснолоб І.О., аспірантка

Полтавська державна аграрна академія

Стаття присвячена вивченню зарубіжного досвіду розвитку кооперації та інтеграції в овочепродуктовому підкомплексі. Доведено, що розвиток агропромислової інтеграції має важливе економічне та соціальне значення як для народногосподарського комплексу України загалом так і для овочепродуктового підкомплексу зокрема. Раціональне поєднання кооперації та інтеграції є тим організаційно-економічним фактором, за допомогою якого можливо в значній мірі компенсувати відсутність державної підтримки аграрного сектору економіки та мобілізувати такий мікроекономічний фактор, як ресурсозабезпеченість. Адже вихід вітчизняного аграрного сектору економіки на більш високий рівень передбачає широке використання ефективних моделей кооперації та інтеграції сільськогосподарських товаровиробників.

This article is devoted to the study of foreign experience of development cooperation and integration vegetable and food subcomplex. It is proved that the development of agro-industrial integration has important economic and social value for national economy in general and for vegetable and food subcomplex particular. Rational combination of cooperation and integration is the organizational and economic factors, which may largely compensate for the lack of state support for agricultural sector and to mobilize such microeconomic factor as providing resources. Because the output of the domestic agricultural sector to a higher level involves extensive use of effective models of cooperation and integration of agricultural producers.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку економіки, характерною особливістю якої є диспропорція попиту і пропозиції на внутрішньому аграрному ринку, винятково важливого значення набуває розробка організаційно-економічного механізму інтеграційних зв'язків підприємств овочепродуктового підкомплексу, адже ринкові відносини є основними чинниками регулювання виробництва продукції та мають значний вплив на рівень і динаміку цін та інші показники ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню агропромислової інтеграції та кооперації присвячено праці провідних вітчизняних вчених економістів-аграрників, зокрема В.Г. Андрійчука, П.І. Гайдуцького,